

יש פתרון

תכנית להסדרת התיישבות הבדואים בנגב

יש פתרון - תנועת רגבים

'There is a Solution' - Regavim Movement

מוגש

ע"י תנועת רגבים

תנועת רגבים (ע"ר) –

תנועה ציבורית לשמירה על אדמות ונכסי הלאום.

התנועה פועלת למניעת השתלטות לא חוקית על אדמות מדינה ולשמירה על כללי מינהל תקין בכל הנוגע למדיניות הקרקעית של מדינת ישראל.

התנועה פועלת במישור הציבורי, הפרלמנטרי והמשפטי, באמצעות פרסום מאמרים, דו"חות ציבוריים, מחקרים ונקיטת הליכים משפטיים.

פעילות זו מתבצעת ע"מ לקדם את מטרות התנועה ולהביא להשבת החזון הציוני למקומו המוביל בקביעת מדיניות היום-יום של מדינת ישראל.

החזון הציוני, בראייתה של תנועת רגבים, הוא בראש ובראשונה חזון יהודי בוטח ומאמין, אך בד בבד הוא גם חזון אנושי, צודק ומוסרי, שחלק מביטוייו הם הקפדה על טוהר מידות וכללי מינהל תקין.

כתיבה: מאיר דויטש – רכז דרום, רגבים

עיצוב גרפי: שושי טננבוים

תרגום לאנגלית: נחום שניצר 052-2674672

דפוס: דפוס העיר העתיקה בע"מ 02-6661989

© תנועת רגבים ת"ד 44439 ירושלים, מיקוד 91443

פקס: 02-6560363

טל: 02-6560303

office@regavim.org

www.regavim.org

תכנית 'יש פתרון'

תכנית מלאה ומקיפה
להסדרת התיישבות הבדואים בנגב

תנועת רגבים

שבט התשי"ע

ינואר 2010

תוכן עניינים

3	מבוא	א.
6	תקציר מנהלים	ב.
8	מטרות ועקרונות התכנית המוצעת	ג.
9	כללי – הכנות, מבנה ומעטפת	ד.
12	שלב הבלימה	ה.
17	שלב ההיערכות	ו.
28	שלב הפינוי	ז.
32	דף חדש	ח.
35	סיכום	ט.

מבוא

הדאגה לעתידו היהודי של הנגב מהווה כיום אחד מן האתגרים הציוניים הגדולים הניצבים בפני מדינת ישראל.

שנים של הזנחה והתעלמות, במודע או שלא במודע, נותנים את אותותיהם במלא עוזם באזור הנגב, ויוצרים מציאות בלתי אפשרית, הן למדינת ישראל והן לבדואים. שעון החול של ההתיישבות בנגב הולך ואוזל, עד שנדמה, כי היום כבר ברור לכולם שמדובר במצוקה קיומית, שהשלכותיה הרוחביות יסבו למדינת ישראל כולה, ולאזור הנגב בפרט, נזקים בלתי הפיכים ואולי אף גרוע מכך. כהמשך ישיר להבנה זו, ברור כי הגיעה העת לשים קץ למדיניות ההתעלמות ו'העדר המדיניות' שאפיינו את ממשלות ישראל מאז קום המדינה, ולגבש פתרון כולל לסוגיית הבדואים בנגב.

מאידך חשוב לציין כי כשלעצמה, התחושה כי חייבים למצוא פתרון, מיד ובכל מחיר, עלולה להביא ל'מציאת' פתרונות רעים וחסרי אחיזה במציאות, פתרונות שיפגעו אנושות באינטרסים של מדינת ישראל, יסתמו את הגולל על עתידו היהודי של אזור הדרום, ובסופו של דבר, גם לא יביאו לפתרון הבעיה שלשמה 'הומצאו', אלא רק יותירו אותנו מול שוקת שבורה, קירחים מכאן ומכאן.

בשלהי שנת 2008 פורסמו מסקנות וועדת גולדברג. הוועדה הנכבדה, בראשות כבי' השופט בדימוס אליעזר גולדברג, עמדה בדו"ח שהוציאה על שורשי הבעיה, על מורכבותה ועל סוגיות המשנה הרבות הכרוכות בה, ואף התוותה את העקרונות שעל בסיסם צריכה כעת ממשלת ישראל לגבש את תכניתה הכוללת להסדרת ההתיישבות הבדואית בנגב. הוועדה הותירה לממשלה, בבואה לתרגם את מסקנותיה לכדי תכנית עבודה מעשית, מרחב תמרון רחב ביותר, ועלינו להבטיח כי במרחב הזה ישמר האינטרס הציוני.

בכל הזהירות הראויה יכולים אנו לקבוע כי מרבית 'התוכניות' שהוצעו עד כה לאורך השנים התעלמו כמעט לחלוטין מן האינטרסים החיוניים של מדינת ישראל באזור הנגב, העניקו לאוכלוסייה הבדואית גזרים לרוב, ומקלות אֵין. וגרוע מכל, הן היו בלתי ישימות, ובסופן חיכתה למדינת ישראל בעיה חריפה ומסוכנת בהרבה.

תכנית 'יש פתרון' שלפניכם סוללת את 'דרך המלך' ליישום נכון של המלצות הוועדה, תוך שמירה על האינטרסים של מדינת ישראל ותוך נאמנות לדרכה של הציונות, ובעיקר תוך הבטחת ישימות ויציבות לאורך זמן.

על תכנית זו עמל למעלה משנתיים צוות אותו ריכז מר מאיר דויטש, רכז דרום בתנועת רגבים ('התנועה לשמירה אדמות הלאום', בשמה הקודם). התכנית היא תוצאה של עיסוק אינטנסיבי ויום-יומי בסוגיה, במכלול הזירות בהן היא מתרחשת, והיא פרי עבודה רבה, שבחנה את מכלול היבטיה של סוגיית הבדואים בנגב ושל דרכי הפתרון האפשריות.

לנגד עיניהם של כותבי התכנית עמדו כל העת מסקנות וועדת גולדברג, מסקנות וועדת פליאה אלבק ומסקנות המועצה לביטחון לאומי, והיא מוגשת לפניכם כתכנית עבודה מעשית תוך דילוג על פרקי המבוא וההסבר – את כל אלו תוכלו למצוא בפירוט רב בדו"חות הוועדות האמורות.

לכתיבת התכנית היו שותפים גורמים רבים, ובהם אנשי אקדמיה ומחקר, עובדי שירות מדינה בעבר ומי שהיו אחראים מתוקף תפקידם על תחומים שונים הקשורים בסוגיה, גורמים בשלטון המקומי באזור הדרום, חקלאים ואנשי ביטחון ורוח. כאן המקום להודות להם על שהקדישו מזמנם ועל נכונותם לקחת חלק בכתיבת מסמך זה.

אנו מאמינים כי התכנית שתקראו בעמודים אלו מציעה פתרון אמיתי, נכון ומעשי. פתרון הגון והגיוני, שלוקח בחשבון הן את האינטרסים של מדינת ישראל והן את צרכיה של האוכלוסייה הבדואית. זהו פתרון לאומי וציוני אך בד בבד בנושי ומוסרי. יישומו של פתרון זה יביא לפריחתו של הנגב. זהו פתרון מקיף שמתמודד באומץ עם מכלול היבטי הסוגיה, פתרון שלא מותיר אבן אחת שלא נהפכה ושסוגר את 'התיק' אחת ולתמיד ומאפשר את פתיחתו של דף חדש לנגב ולתושביו.

תכנית זו מתמקדת באוכלוסייה הבדואית ובטיפול בה במסגרת הסדרת ההתיישבות בנגב, אולם ברי כי זהו רק אחד המרכיבים בפיתוח הנגב. עיקר עתידו של הנגב, ולא פחות מכך המפתח האמיתי לפתרון בעיית הבדואים עצמה, כל אלו נעוצים בעידוד, בפיתוח ובהעצמה של ההתיישבות היהודית באזור ובהחייאת החזון הציוני. תכנית זו, אם כן, הינה שלב חשוב והכרחי בדרך, אולם בפירוש אין לראות בה את סופה של הדרך!!!

תקציר מנהלים

תכנית 'יש פתרון' בנויה במתווה של תכנית לאומית בת ארבעה שלבים :

שלב א'- בלימה

המרכיב הקריטי ביותר כיום הוא הפסקת הבניה וההשתלטות הלא חוקית על אדמות המדינה. על פי נתוני משרד הפנים, נכון למועד כתיבת הדו"ח (ינואר 2010), נבנים ע"י הבדואים בנגב כ-2,000 מבנים לא חוקיים בכל שנה (!), והקצב צפוי לעלות במקביל לגידול האוכלוסייה. כל פתרון להסדרת הבעיה לא יצלח אם העבריינות תימשך. חשיבות הבלימה של עבריינות הבניה הינה קריטית במיוחד בישובי מועצת אבו-בסמה ובישובים הנוספים המיועדים להכרה, שכן, כל בנייה נוספת תקשה על רשויות התכנון להכשיר מקומות אלה לקליטת תושבים חדשים. הדגש בשלב זה הוא ביצירת חלופות מגורים זמניות וזמינות ובביצוע אכיפה נמרצת בישובי מועצת אבו-בסמה והפזורה כנגד בניה בלתי חוקית חדשה.

שלב ב'- היערכות

שלב ההיערכות הינו הארוך, המורכב, היקר והקשה מבין כל שלבי התכנית להסדרת ההתיישבות הבדואית בנגב, אך מובן מאליו כי ללא ביצוע שלב זה, על כל מרכיביו, לא נוכל להסדיר את ההתיישבות הבדואית בנגב ולא נוכל לשקם את העדה הבדואית ולהצעידה לעבר שותפות מלאה במדינה מפותחת של שנות האלפיים.

שלב ההיערכות מורכב ממספר אפיקים מקבילים, כאשר המרכזיים שבהם הינם פתרון סוגיית תביעות הבעלות על הקרקעות באמצעות פשרה או בברור משפטי מבלי לפתוח את הסכמי העבר, פתרון בעיית המגורים על ידי מיצוי פוטנציאל האכלוס בישובים הוותיקים, שיפור רמת החיים בישובים הקיימים, השלמת הקמת ישובי אבו-בסמה ומיצוי פוטנציאל האכלוס בהם, והקמת ישובים חדשים במידת הצורך.

שלב ההיערכות כולל גם את השיקום החינוכי, התרבותי, התעסוקתי, והרווחתי של תושבי הפזורה.

שלב ג'- פינוי

מתוך הבנה כי לא ניתן יהיה לרצות כל אחד ואחד מתושבי הפזורה וכי לא כולם יגיעו להסדר קרקעי עם המדינה וכן מתוך כוונה לבנות מחדש את הריבונות של מדינת ישראל באזור הדרום, ברור לנו כי, למרות הקושי הכרוך בכך, לא יהיה מנוס מנקיטת פעולה נחרצת ונמרצת אל מול מפרי החוק שיסרבו לשתף פעולה עם התכנית, זאת במטרה לאפשר את ביצועה ולשקם את תושבי הפזורה בישובים החוקיים. מדינת ישראל אינה יכולה לאפשר מצב בו ישנם אזרחים שאינם סרים למרותה, לחוקיה ולמוסדותיה. **אי ביצוע שלב פינוי המבנים הלא חוקיים יגרום לכך שתכנית זו, בדומה לתוכניות שהוצעו עד כה, תגרום ליותר נזק מתועלת.** עיקר שלב זה הינו פינוי כלל הריכוזים הלא חוקיים ומעבר של התושבים לישובים החוקיים (הוותיקים והחדשים).

שלב ד'- דף חדש

לאחר השלמת שלב ההיערכות והפינוי של ישובי הפזורה, מדינת ישראל חייבת להיות ערוכה ליום שאחרי, ולמנוע את חזרת המצב לקדמותו. שלב זה אינו רק באפיק של שמירת קרקע ומניעת בנייה לא חוקית אלא גם בהמשך שיקום המצב החברתי והתעסוקתי, בכדי למנוע מצב בו הבדואים מרוכזים בישובים נחשלים ותושביהם מתוסכלים וממורמרים. מה שטוב לאזרח - טוב למדינת ישראל.

בשולי הדברים נעיר, כי התכנית נכתבה ברמת המאקרו. היא יורדת לפרטים עד כמה שניתן רק בכדי להבהיר את העקרונות המוצאים ביטוי בסעיפי הביצוע השונים. אולם, כמובן, שבפנינו ובפני משרדי הממשלה השונים עוד נכונה עבודת מטה רבה בכדי להשלים את התכנית ולהביאה לכדי ביצוע.

מטרות ועקרונות התכנית המוצעת

מטרות

1. הסדר כולל וסופי של סוגיית הבדואים בנגב בדרך של הסדרת ההתיישבות.
2. פיתוח הנגב והסרת חסמים.
3. החלה דה-פקטו של ריבונות מדינת ישראל על כל מרחב צפון הנגב.
4. שיפור רמת החיים של תושבי הפזורה.
5. שיקום היחסים בין הבדואים למדינת ישראל.

עקרונות מנחים

1. שמירה על האינטרסים הלאומיים של מדינת ישראל בנגב ובכלל.
2. ישימות.
3. פתרון כולל וקבוע.
4. שמירת הרוב היהודי במרחבי הנגב.
5. שמירה על זכויות אזרח.
6. מהירות ביצוע.
7. שמירה על עתודות הקרקע לטובת כלל אזרחי המדינה.

כללי - הכנות, מבנה ומעטפת

1. שלבי התכנית ופרטיה יעוגנו בחוק ע"י הממשלה והכנסת.
2. לשם ביצוע התכנית תוקם 'מנהלת להסדרת ההתיישבות הבדואית בנגב' אשר תפעל במשרד ראש הממשלה כנגזרת לחשיבות הנושא ולהבנה כי רק למשרד רוה"מ תהיה היכולת 'לכוף' את משרדי הממשלה השונים ולחייבם לפעול בתחום אחריותם למימושה של התכנית.
3. המנהלת תחליף את 'הרשות החדשה להסדרת ההתיישבות הבדואית' וכן את 'מנהלת הבדואים'. מנהלת זו תתאם את פעולות כלל משרדי הממשלה בעניין.
4. המנהלת תהיה אחראית לביצוע מדיניות הממשלה בעניין, וכל משרדי הממשלה יהיו כפופים לה בעניין זה, ומכאן, כאמור, חשיבות מיקומה במשרד רוה"מ דווקא.
5. במקביל ליישום התכנית, תהיה המנהלת אחראית גם על תחום הדוברות, ההסברה והתקשורת. תחום זה הינו קריטי להצלחת התכנית שכן ללא הסברה ושיווק נכונים, לא תוכל המדינה ליישם אותה.
תחום התקשורת כולל שלושה תחומי משנה:
א. **תקשורת עם העדה הבדואית -**

למרות המחסור במנהיגות מובהקת אצל הבדואים. יש לפעול לרתימה של נכבדים בדואים רבים ככל הניתן, השותפים להבנה כי מדובר בשעת מבחן קשה וכי הם חייבים להטות שכם להצלחת התכנית. כשלון התכנית ינציח את נחשלותם וספק אם תהיה לכך תקנה בעתיד. במקביל, יש לפנות לצעירי העדה אשר אינם סרים למרות נכבדיה (בעיקר בקרב הסטודנטים) במטרה שגם הם ישתלבו במהלך שיוציא את העדה הבדואית כולה מן הנחשלות המאפיינת אותה עד כה, תפתח בפניהם דלתות ואפשרויות רבות ותאפשר להם להתפתח ולהתקדם כמו כל אזרח אחר במדינת ישראל.

ב. תקשורת טכנית –

מאחר ורבים מבני העדה הבדואית אינם יודעים עברית ורבים אחרים מתושבי הפזורה כלל אינם יודעים קרוא וכתוב, יהיה על המנהלת להתגבר על הפער הטכנולוגי ועל פערי השפות והמנטאליות ולהביא למצב בו כל תושב פזורה ידע את זכויותיו וחובותיו. יש לגבש לשם כך תכנית פעולה פרטנית ולוודא באופן רציף שהיא משיגה את מטרתה.

ג. הסברה -

פנים – חשיבותה של דעת הקהל הינה ראשונה במעלה להצלחת התכנית. בישראל ארגונים רבים - ישראלים, פלסטיניים ובינ"ל, אשר פועלים ללא לאות כדי ליצור מצג שווא לפיו ישראל גוזלת את אדמות הבדואים, שוללת מהם את זכויותיהם הבסיסיות ופועלת בניגוד לאמנות בינ"ל לזכויות אדם. ארגונים אלה מפעילים מכבש לחצים אדיר במטרה להנציח את המצב הקיים בנגב ואת נחשלותם של הבדואים. הם מתנגדים באופן עקבי לכל מהלך שנועד להסדיר את ההתיישבות, ולדידם הפתרון היחידי האפשרי הוא הלבנה של 62,000 המבנים הלא חוקיים כולם, ללא יוצא מן הכלל, והשארת למעלה מ-2100 נקודות הישוב הקיימות בפזורה במקומם. כדי להדוף טענות אלו ולהפריכן תיזום המנהלת מסע הסברה שיבהיר כי לא פחות משהתכנית טובה למדינת ישראל היא טובה גם לבדואים. זו תכנית שבסופה הסדרת ההתיישבות שתקדם את מעמדם של הבדואים, תסיר את סימני השאלה מעל בתיהם ויישוביהם, תפזר את עננת העוינות וחוסר הוודאות, תיצור שותפות בינם לבין המדינה ותסייע להם לשפר את רמת החיים שלהם. מהלך הסברתי זה חייב להתחיל בהקדם בכדי ליצור את התנאים המתאימים בדעת הקהל שיאפשרו את ביצוע התכנית. פעילות ההסברה תתפרש על כמה אפיקים, ובהם: הסברה תקשורתית, פרסום מחקרים, פעילות ציבורית בעניין וכדו'.

חוץ – בהמשך לאמור לעיל, סביר להניח כי בבואה ליישם את התכנית תאלץ מדינת ישראל להתמודד עם לחץ בינ"ל שיופעל עליה מצדם של גורמים בעלי עניין. יש לפעול באמצעות משרד החוץ בקרב מדינות העולם, להציג את הבעיה ואת התכנית כפי שהיא ולהסביר כי אין מדובר בטרנספר/גזל אדמות/הקמת מחנות ריכוז/אפרטהייד, דימויים שינסו בוודאי ארגונים רבים לשוות לתכנית. חשוב כי במערכה זו נהיה אנו היוזמים ולא ניגרר לקרב מאסף!!! חשוב להסביר שמדובר בבעיית פנים שאינה קשורה למתיחות בין ישראל לעולם הערבי. מדובר בבעיה אזרחית פנימית שישראל פועלת לפתור בשקיפות ומתוך רצון לשפר את תנאי החיים של תושבי הנגב כולם.

6. מסמך זה אינו מתייחס לעלותה התקציבית הכוללת של התכנית, אך ברור לכל כי השקעה זו תכסה עצמה תוך שנים בודדות. הירידה בהיקף הפשיעה בדרום, צמצום מעגל האבטלה, צמצום הילודה, יצירת תחרות כלכלית, גידול בגביית מיסים, צמצום הכלכלה השחורה, מניעת התלקחות אלימה בעתיד – כל אלו הינם רק חלק קטן מן המרכיבים שהופכים את התכנית לכדאית גם מן הבחינה הכלכלית ברמה הלאומית ולטווחים ארוכים.

שלב א'- בלימה

המרכיב הקריטי ביותר ביכולת לממש כל תכנית באזור הדרום הינו הפסקת התדרדרות המצב, קרי: הפסקת הבניה הלא חוקית וההשתלטות על אדמות המדינה. נכון להיום על פי נתוני משרד הפנים נבנים כ-2,000 מבנים לא חוקיים בשנה ע"י הבדואים בנגב וההיקף רק יעלה עם הגידול באוכלוסייה. כל פתרון שנועד להסדיר את ההתיישבות לא יצלח אם העבריינות תימשך! חשיבות הבלימה הינה קריטית במיוחד בישובי אבו-בסמה ובישובים הנוספים המיועדים להכרה, שכן כל בנייה נוספת תקשה על רשויות התכנון להכשיר מקומות אלה לקליטת תושבים חדשים. הדגש בשלב הראשון הוא ביצירת חלופות מגורים זמינות ובאכיפה נמרצת בישובי אבו-בסמה ובפזורה כנגד בניה לא חוקית חדשה.

עקרונות לביצוע שלב הבלימה:

1. מתן פתרון דיור זמין.
2. יעילות גורמי האכיפה.
3. חידוש ההרתעה.

סעיפי ביצוע שלב הבלימה:

א. הקמת מספר אתרי מגורים זמינים לטובת זוגות צעירים, חסרי מקום מגורים חוקי. פעולה זו נועדה למנוע מצב של בנייה חדשה מתוך "חוסר ברירה".
תאריך יעד: יכולת שיכון באתר קליטה תוך 6 חודשים מהחלטת ממשלה.
צעדים לביצוע:

1. קביעת קריטריונים לזכאות למגורים באתר קליטה זמין:
 - א) זוג שנישא לאחר המועד שיקבע בחוק.
 - ב) לזוג אין רישום מגורים קודם בישוב חוקי.
 - ג) התחייבות להריסת מבנה מגורים ישן לא חוקי, במידה וישנו.
 - ד) חתימה על וויתור זכויות "דייר מוגן".

2. הקמת אתרי קליטה זמניים בנוהל מזורז:

- (א) קביעת המסגרת לאישור הקמת ישוב קליטה זמין באופן מזורז.
- (ב) הקמת 2 אתרי קליטה זמניים כשכונות חדשות של כסייפה וחורה.
- (ג) האתרים הזמניים יכילו מבנים זמניים (קרוואנים) שיחוברו למערך התשתיות של הישוב הקיים.
- (ד) אתרים אלו יבנו באופן שיאפשר הקמת בתי קבע בעתיד על אותם מגרשים ששימשו את המבנים הזמניים.

3. תפעול אתרי הקליטה הזמניים:

- (א) קביעת הגוף המנהל והמאבטח של אתרי הקליטה הזמניים.
- (ב) קביעת השייכות המוניציפאלית של אתרים אלה.
- (ג) הספקת שרותי תחבורה, רווחה, בריאות וחינוך לאתרי הקליטה הזמניים.

4. איסור בניה מוחלט בפזורה ובישובי אבו-בסמה עד למוכנות ישובי הקבע החוקיים לקליטה:

- (א) חקיקה שתקבע כי מבנים לא חוקיים שהוקמו לאחר המועד שייקבע בחוק ייהרסו בכל מקרה, גם אם נבנו במקום שיועד להקמת ישוב חוקי.
- (ב) חקיקה שתקבע כי מי שבנה או מתגורר במבנה לא חוקי שהוקם לאחר התאריך שיקבע בחוק, יהיה מנוע מלקבל כל פיצוי, או תמריץ על הריסת המבנה.
- (ג) גם בפרק הזמן שבין החלטת הממשלה ועד לאכלוס האתרים הזמניים, לא תתאפשר בנייה בלתי חוקית בפזורה ובישובי אבו-בסמה, ופתרון זמני עד לאכלוס באתר קליטה זמין יינתן ע"י המדינה, במקרים בהם יוכח הכרח בכך, באכלוס בבתי אירוח וכדו'.

ב. ייעול עבודת גורמי האכיפה (משרד הפנים, מנהל מקרקעי ישראל, המשרד לביטחון הפנים, הרשות המקומית/האזורית, משרד המשפטים/פרקליטות המדינה) על מנת למנוע כפילות ובזבוז משאבים, הנובעים מחוסר תאום בין הגופים, ולאפשר גמישות וקיצור זמן תגובה.

תאריך יעד: מוכנות לתחילת עבודה תוך חודשיים מקבלת החלטת הממשלה.
צעדים לביצוע:

1. הקמת צוותי אכיפה מידיים שתפקידם לאתר בנייה חדשה ולבצע פעולות מיידיות להפסקת העבריינות ולסילוק המבנה, איתור השתלטות לא חוקית חדשה על אדמות מדינה וביצוע פעולות מיידיות להפסקת העבריינות ולסילוק יד:

(א) הצוותים יכללו נציגים של הסיירת הירוקה, משרד הפנים, מנהל מקרקעי ישראל, הועדה המקומית/אזורית/מחוזית (לפי הסמכות באזור), משטרת ישראל ונציג משרד המשפטים.

(ב) צוות האכיפה המידי יהיה כפוף למנהלת החדשה להסדרת ההתיישבות הבדואית בנגב.

(ג) יוסמכו פקחים כבעלי סמכות גם לעניין הקרקע (ממ"י) וגם לעניין הבניה (משרד הפנים).

(ד) לרשות צוות האכיפה יעמוד כוח אבטחה זמין לביצוע חלוקת צווים וביצוע הריסות.

(ה) לרשות צוות האכיפה יעמוד כוח הנדסי זמין לביצוע הריסות וסילוק הפסולת.

2. הקמת כוח אבטחה יעודי וזמין שייוחד לאבטחת תהליכי האכיפה וביצוע ההריסות:

(א) גיבוש אופיו של כוח האבטחה (משטרה/מג"ב/ב"ס"מ/חברות אבטחה)

(ב) כוח האבטחה יהיה כפוף לצוות האכיפה המידי.

- ג) באם כוח זה יהיה כוח משטרתי, לא יותר השימוש בו לייעוד אחר אלא באישור מפורש וזמני של השר לביטחון הפנים.
- ד) מפקד מחוז דרום במשטרה או המפק"ל בלבד יהיו רשאים להורות באופן חריג על אי-ביצוע הריסת מבנה באופן זמני מטעמי ביטחון פנים מובהקים.

3. הקמת צוות הנדסי לביצוע הריסת מבנים :

- א) בראש הצוות ההנדסי יעמוד מהנדס הועדה המקומית/אזורית/מחוזית (לפי הסמכות באזור).
- ב) הצוות ההנדסי יהיה כפוף לצוות האכיפה המיידית.

4. העברת הסמכות לאכיפת חוקי התכנון והבניה בשטחים הפתוחים ובישובים המצויים בתהליכי הקמה מידי הרשויות המקומיות/אזוריות לידי המנהלת החדשה להסדרת ההתיישבות הבדואית בנגב.

5. ביצוע שינויי חקיקה בחוק התכנון והבניה שיקבעו הליך מהיר להריסת מבנים לא חוקיים שנבנו לאחר המועד שיקבע בחוק :

- א) קביעת הסמכות העליונה והיחידה לערעור על צו הריסה.
- ב) קביעת סדרי דין ולוחות זמנים מחייבים לדיון ולמתן החלטה בערעור.
- ג) מתן אפשרות להריסה תוך 24 שעות מקבלת צו הריסה למבנה שנבנה בשטח גלילי או בתחום ישוב הנמצא בהליכי הקמה.

ג. חידוש ההרתעה במגמה לבלום את הסחף בעבריינות הבניה בדרום.

תאריך יעד: יום החלטת הממשלה

צעדים לביצוע:

1. פתיחה מיידית של הליך פלילי לפי חוק התכנון והבניה כנגד כל מי שיבנה/ינהל בניה/יזמין/יתגורר במבנה שהוקם בניגוד לחוק לאחר המועד שיקבע בחוק.
2. החרמה וחילוט של כלים שישמשו לבנייה בלתי חוקית.
3. מניעת אפשרות למתן פיצויים למחוברים שיבנו לאחר המועד שיקבע בחוק.
4. חיוב בתשלום הוצאות המדינה להריסת המבנה, פינוי הפסולת, כוחות אבטחה, הוצאות משפט לכל מי שיבנה מבנה לא חוקי לאחר המועד שיקבע בחוק.
5. מניעת זכאות לסבסוד מגורים באתר קליטה זמני ו/או בישובים החוקיים הקיימים או הנמצאים בהקמה ממי שיבנה או יתגורר במבנה לא חוקי שיבנה לאחר המועד שיקבע בחוק.
6. פרסום בכלי התקשורת הארציים והמקומיים ובקרב העדה הבדואית על המדיניות החדשה בעניין נקיטת יד קשה בכל הנוגע לטיפול בעבריינות בנייה חדשה.
7. תגבור מערך התובעים הפליליים במחוז הדרום והוספת תקני שופטים לבתי המשפט באזור.

שלב ב' - היערכות

שלב ההיערכות הינו הארוך, המורכב, היקר והקשה מבין שלבי התכנית, אך מובן מאליו כי ללא ביצוע שלב זה, על כל מרכיביו, לא ניתן יהיה להסדיר את ההתיישבות הבדואית בנגב, לשקם את העדה הבדואית ולהצעידה לעבר שותפות מלאה במדינה מפותחת של שנות האלפיים.

שלב ההיערכות מורכב ממספר אפיקים מקבילים, כאשר המרכזיים שבהם הינם פתרון בעיית הקרקעות באמצעות פשרה או בברור משפטי מבלי לפתוח את הסכמי העבר, פתרון בעיית המגורים על ידי מיצוי פוטנציאל האכלוס בישובים הוותיקים ושיפור רמת החיים בישובים אלה, השלמת הקמת ישובי אבו-בסמה ומיצוי פוטנציאל האכלוס בהם והקמת ישובים חדשים במידת הצורך.

שלב ההיערכות כולל גם את הטיפול בתחומי החינוך, התרבות, התעסוקה והרווחה של תושבי הפזורה.

שלבים לביצוע שלב ההיערכות :

1. קידום הסדרת תביעות הבעלות בהסכמה בישובים ובפזורה.
2. קידום וזירוז הליך התביעות הנוגדות.
3. מיצוי פוטנציאל האכלוס בישובים החוקיים ובישובי אבו-בסמה.
4. הקמת ישובים נוספים על אדמות פנויות במידת הצורך.
5. יצירת מנהיגות סטטוטורית בישובים.
6. טיפול בבעיית הפוליגמיה ועידוד תכנון המשפחה.
7. פיתוח מערכות החינוך.
8. פיתוח התעשייה והמסחר.
9. שיקום הישובים הוותיקים.
10. שיקום היחסים בין הבדואים והמדינה.

סעיפי ביצוע שלב ההיערכות:

1. קידום הסדרת הקרקעות בהסכמה בישובים ובפזורה

- א. מיום החלטת הממשלה בעניין ועד שנה לאחר מכן יוכל כל בדואי, אשר על שמו תביעת בעלות מוכחת, לגשת לפקיד ההסדר ולהודיע לו כי הוא מעוניין להגיע לפשרה עם המדינה על בסיס תכנית זו, שפרטיה יפורסמו בדרכים שייקבעו.
- ב. במטרה לעודד הסדרי פשרה בתקופה זו יקבע בחוק כי לאחר התקופה לא יינתנו תמורות קרקעיות במסגרת פשרות שעניינם הסדרת תביעות הבעלות.
- ג. לפני משורת הדין, תציע המדינה בתקופה זו לתובעי הבעלות הסדר במסגרתו 20% מן התביעה ירשמו על שמו של התובע ו 80% ירשמו כאדמת מדינה שכנגדה תינתן לתובעים תמורה כספית.
- ד. יקבע בחוק כי לא ניתן יהיה לתת פיצוי בקרקע בשיעור גבוה מהאמור לעיל אלא במקרים המפורטים בסעיפים ה-ו שלהלן:
- ה. בישוב וותיק יוצע הסדר לפיו, לפני משורת הדין, ירשמו 100% מהתביעה שבתחום הישוב על שמם של התובעים, גם אם חלק זה של התביעה עולה על 20% משטח התביעה הכולל. במידה ויחפצו בכך יוכלו בעל התביעה או יורשיו לקבל בגין הקרקע שבתחומי הישוב תמורה כספית או קרקע חלופית מחוץ לתחום הישוב.
- ו. ביישוב הנמצא בהליכי הקמה, יוצע הסדר לפיו, לפני משורת הדין, ירשמו 50% משטח התביעה שבתחום הישוב על שמם של התובעים. כנגד 50% הנותרים תינתן תמורה כספית. בעל התביעה או יורשיו יוכל לפדות את הקרקע בתמורה כספית או בקרקע חלופית מחוץ לתחום הישוב שבהקמה.
- ז. תביעה המצויה בתחום ישוב הנמצא בתהליכי הקמה ואשר בעל התביעה יסרב להסדיר את תביעתו בהסכמה תופנה להליך משפטי.
- ח. תביעה בתחומי ישוב בהקמה שהתבררה בהליך משפטי ונרשמה על שם המדינה בצו ביהמ"ש כאמור לעיל תשמש לצרכי ציבור ולא למגורים.
- ט. במקרה של הסדר קרקעי בפשרה בתחום ישוב קיים/בהקמה/בתכנון - החלופה הקרקעית ו/או התמורה הכספית יינתנו לתובע הבעלות רק לאחר ניצול הקרקע הנתבעת ע"י הרשויות ו/או אכלוסה ע"י תושבים אחרים.

י. למעט האמור בסעי' ה-ו לעיל, לא תוכר בעלות על קרקע בתוך תחום ישוב קיים או אשר נמצא בהקמה, אלא לפי האמור כדלהלן: תובע בעלות או כל אחד מיורשיו החוקיים יוכל לרשום מגרש אחד בבעלותו בתחום ישוב קיים או בתחום ישוב בהקמה. שטח זה יקוזז מהקרקע שיקבל תובע זה מחוץ לתחום הישוב.

יא. תובע בעלות המעוניין בפשרה האמורה בפרק זה, יצהיר על כך בפני המנהלת לא יאוחר משנה מהמועד שיקבע בחוק. לאחר מועד זה, לא יוכל התובע לחזור בו מהחלטתו ותביעתו תתברר בבית משפט.

יב. תובע המעוניין בפשרה ירכז את כל יורשיו של התובע המקורי ויחתימם בפני עו"ד על יפוי כח נוטריוני בלתי חוזר המעגן הסכמתם זו.

יג. במקרה של אי הסכמה של כל היורשים, ניתן יהיה לפצל את התביעה המקורית בין אלו המסכימים להסדר לאלו המתנגדים לו על פי חלקם היחסי של התובעים המסכימים לפשרה.

2. קידום וזירוז הליך התביעות הנוגדות

- א. יתוגבר כוח האדם אצל פקיד ההסדר.
- ב. יוקמו בתי משפט ייעודיים לברור תביעות הבעלות.
- ג. תביעות בעלות שלא נסתיימה בהסדר בפרק הזמן שייקבע בחוק תתברר בבית משפט.
- ד. תינתן עדיפות לברור תביעות המצויות בתחום ישוב בהקמה/מתוכנן בהתאם למפת האפשרויות הראשונית, כאמור בסעי' 4 להלן.

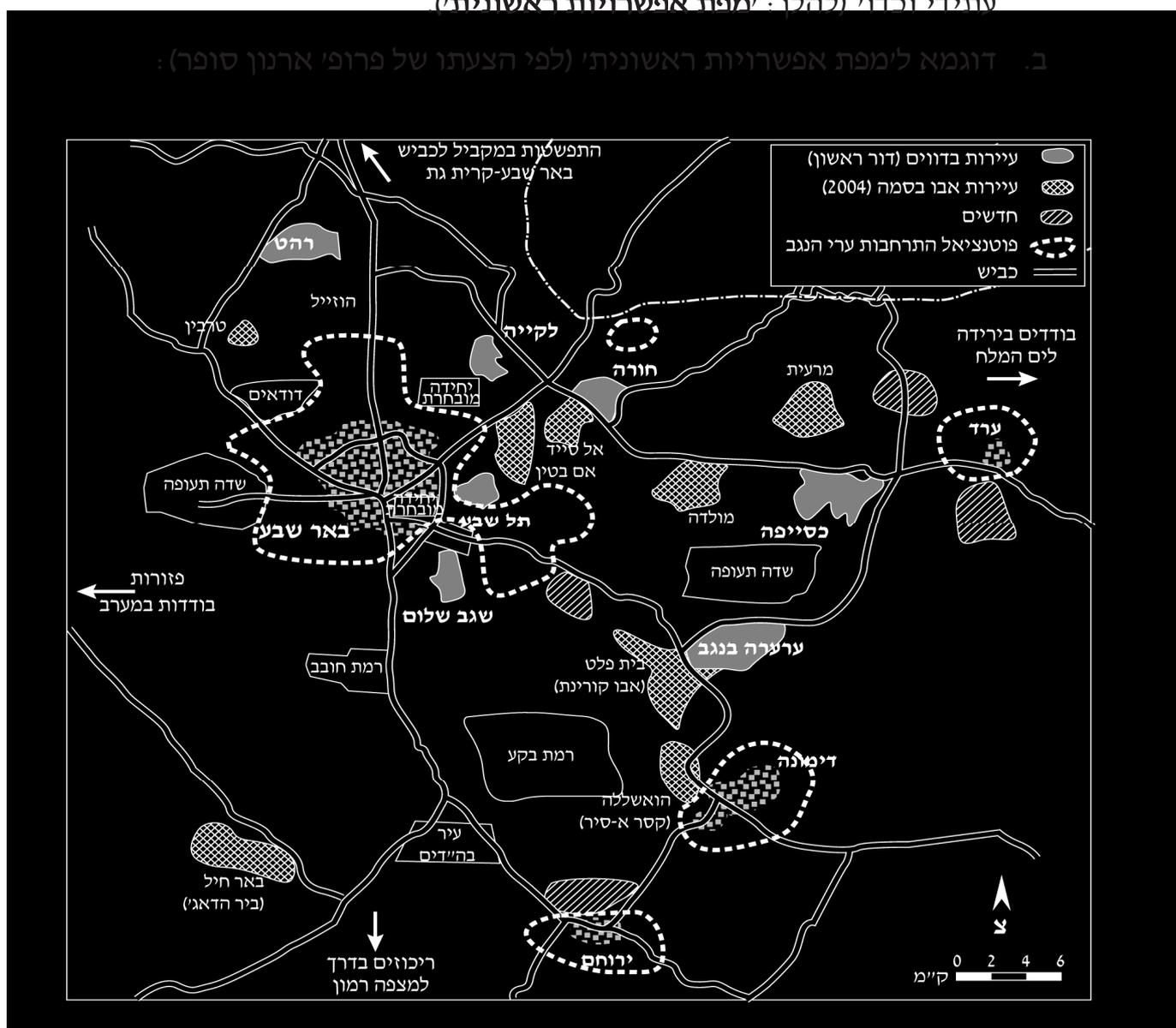
3. מיצוי פוטנציאל האכלוס בישובים החוקיים ובישובי אבו-בסמה

- א. מיפוי מדויק של הקרקעות בישובים הקיימים ובאלו הנמצאים בהליכי הקמה.
- ב. הסדרת תביעות הבעלות בקרקעות המצויות בתוך הקווים הכחולים, תוך הצעת הסדרי פשרה מרחיקי לכת לתובעי בעלות בקרקעות אלו, כאמור לעיל וכמפורט בהמשך.

4. הקמת ישובים נוספים על אדמות פנויות, במידת הצורך

א. משרד הפנים יציג מפה של אזור הדרום שעליה יסומנו האזורים בהם ניתן מבחינה תכנונית להקים ישובים בשים לב לאינטרסים הלאומיים והציוניים של מדינת ישראל ולתוכניות עתידיות לפיתוח הנגב כדוגמת המרחק מרמת חובב ומבסיסי צה"ל, תכנון תשתיות עתידי, שטחי אש, שמורות טבע, תכנון עתידני וכדו' (להלן: 'מפת אפשרויות ראשונית')

ב. דוגמא לימפת אפשרויות ראשונית (לפי הצעתו של פרופ' ארנון סופר):

ג. פקיד ההסדר יונחה לתת עדיפות ראשונה לסיום הטיפול בתביעות בעלות על קרקעות המצויות בתחום מפת האפשרויות הראשונית ולהגיע למקסימום הסדרים אפשריים בתחומים אלו.

ד. שנה לאחר פרסום מפת האפשרויות יעביר פקיד ההסדר למשרד הפנים את מפת התביעות וההסדרים העדכנית ועל פיהם יעדכן המשרד את מפת האפשרויות עליה יסומנו נקודות הישוב החדשות (להלן: "מפת האפשרויות הסופית").

ה. ישוב לא יוקם על קרקעות עליהם תלויה ועומדת תביעת בעלות. ישוב חדש יוקם רק על אדמה פנויה או על כזו שהתובע אותה הגיע להסדר לגבי מעמדה.

ו. עם סיום עבודות התכנון יפרסם משרד הפנים את מפת הישובים החדשים.

ז. גורמי התכנון ישתדלו לתכנן את הישובים החדשים במקומות שבהן קיימים כיום כפרים לא מוכרים.

ח. רשויות התכנון יקבעו בחוק מה הן ההגדרות לכפר לא מוכר בהתחשב בקריטריונים שלהלן:

- נקודת ישוב קיימת מאז 1969.

- כיום מתגוררים בכפר למעלה מ-110 בתי אב.

- צפיפות אוכלוסין של 1100 נפשות לקמ"ר.

ט. כפר שלא יעמוד בקריטריון של כפר לא מוכר יוכרז ככפר לא חוקי.

י. גורמי התכנון ישאפו עד כמה שניתן, ובכפוף למכלול השיקולים התכנוניים (גודל אוכלוסיית הישוב המיועדת וכדו'), להתאים את תכנונו של הישוב החדש למצב הקיים, תוך ביצוע מינימום הריסות ופגיעה באוכלוסייה.

יא. עם זאת, במקרה של הקמת ישוב במקומו של כפר לא מוכר, יחתמו כל תושבי הכפר, כתנאי להקמת הישוב, על מסמך בו הם מתחייבים להעתיק את ביתם למקום אחר בתחומי הישוב במידה ואילוץ תכנון ידרשו זאת.

יב. רשויות התכנון יונחו לפעול להגדלת הקו הכחול של הישובים הקיימים, במקרה בו ישנו כפר לא מוכר שהוא צמוד דופן. אין הדבר כך בריכוזי מגורים שאינם בגדר כפר לא מוכר.

יג. כאמור לעיל הריסת מבנים קיימים בכפרים לא מוכרים תתבצע רק במקרה של צורך תכנוני ו/או בטיחותי ו/או ציבורי.

יד. בפרק הזמן שבין פרסום מפת האפשרויות הראשונית לבין פרסום מפת האפשרויות הסופית וההכרזה על מקומות הישוב (שנה), יוכלו תובעי בעלות להגיע להסדר עם המדינה בתנאים מיטביים, וזאת במטרה להפסיר את הקרקע לטובת הקמת ישוב חדש, כאמור לעיל.

טו. כל תושב מן הפזורה יוכל לבחור לאיזה ישוב להצטרף - הישובים לא יוקמו תוך התייחסות שבטית.

טז. הדירות, הנחלות והמגרשים יוחזרו בתמורה שתקבע לפי הערכת שמאי מקרקעין.

יז. תוקם וועדת זכאות אשר תעניק סבסודים והטבות בהתאם למפתח נקודות שיקבע.

יח. טבלה לקביעת נקודות זכאות לדוגמא (הטבלה שלהלן נועדה רק ע"מ להבהיר את העיקרון אך אין בה בכדי לקבוע מסמרות באשר לניקוד שיש להצמיד לכל קריטריון):

קריטריון	ראש המשפחה בן 20-35	ראש המשפחה בן 36-45	ראש המשפחה בן 46-65	ראש המשפחה בן 66 ומעלה
ניקוד	1	2	3	5
קריטריון	תובע בעלות על קרקע של עד 20 דונם שהגיע להסדר	תובע בעלות על קרקע של עד 50 דונם שהגיע להסדר	תובע בעלות על קרקע של עד 100 דונם שהגיע להסדר	תובע בעלות על קרקע של עד 150 דונם שהגיע להסדר
ניקוד	5	7	10	15
קריטריון	1-5 נפשות במשפחה	6-10 נפשות במשפחה	11-15 נפשות במשפחה	מעל 16 נפשות במשפחה
ניקוד	1	2	3	4
קריטריון	שירות צבאי/ לאומי של שנה	שירות צבאי/ לאומי של שנתיים	שירות צבאי/ לאומי שלוש שנים ומעלה	נכות של למעלה מ 50%
ניקוד	5	10	15	8
קריטריון	יושב במקום 1-5 שנים	יושב במקום 6-10 שנים	יושב במקום 11-20 שנה	יושב במקום 21-40 שנה
ניקוד	2	5	7	10
ניקוד				17

- יט. לכל תושב פזורה יוענק סבסוד לחכירת נחלה/דירה/מגרש בהתאם לנקודות הזיכוי להן הוא זכאי.
- כ. מענקים ופיצויים בגין הפינוי וההעתקה יינתנו אף הם בהתאם לנקודות הזיכוי להן זכאי כל תושב.
- כא. אחד לפחות מתוך הישובים החדשים ייועד לישוב עירוני אשר בו יוקמו כל השירותים הנצרכים: אזור תעשייה, מרכזי קניות, שרותי רפואה, מוסדות חינוך, בריכה, מתנ"סים, וכדו'.
- כב. העיר החדשה תנוהל ע"י וועדה קרואה שתמונה לתקופה של ארבע השנים הראשונות ולאחריהן יערכו בעיר בחירות.
- כג. ארבעה מתוך הישובים יהיו בעלי אופי של ישוב קהילתי כדוגמת להבים/עומר/מיתר.
- כד. אחד מהישובים המתוארים בסעיף כ"ג ייועד לטובת מי ששרת במסגרת לאומית (צה"ל/שרות לאומי).
- כה. יוקם ישוב חקלאי אשר בו יוכל חקלאי, שהוכיח יכולת חקלאית, לחכור נחלה במחיר מסובסד.
- כו. הישובים יתוכננו, עד כמה שניתן, תוך היוועצות במנהיגות המקומית, כאמור להלן.
- כז. במקום מרכזי בישובים הקהילתיים החדשים יוקם אזור לשירותים קהילתיים. אזור זה יכלול את בנייני המועצה, מוסדות חינוך, שירותים רפואיים, בריכה, מתנ"ס, מגרשים ואולמות ספורט, מרכזי תרבות ובילוי, מוזיאון לתרבות הבדואים, אתר תיירות בדואית וכדו'.
- כח. בשלב הראשון תוקם מועצה אזורית זמנית שתרכז את הקמת חמשת ישובי הקבע החדשים.
- כט. ארבע שנים מיום הקמת המועצה החדשה, תפורק המועצה הזמנית, הישובים יסופחו מוניציפאלית למועצת אבו-בסמה ויערכו בחירות לראשות המועצה המשותפת.

5. יצירת מנהיגות סטטוטורית

- א. כל תושב המתגורר בפזורה יוכל לבחור באיזה ישוב הוא מעוניין להתגורר.
- ב. חצי שנה מיום פרסום מפת הישובים הסופית, יערכו בחירות לוועדים מקומיים זמניים בישובים. כל אדם שנרשם עד המועד שיקבע בחוק כתושב אחד הישובים יהיה רשאי לבחור ולהיבחר לוועד היישוב.
- ג. ועד הישוב יבחר את יו"ר הוועד.
- ד. יו"ר הוועד יהיה תפקיד בשכר, והוא יהיה מוסמך לייצג את כל התושבים הרשומים בישוב. יו"ר הוועד יהיה חבר במליאת המועצה האזורית מטעם הישוב וכמו"כ יהווה כתובת לרשויות התכנון במשרד הפנים אשר ייועצו עימו בכל הנוגע לתכנון הישוב המוקם, כאמור לעיל.
- ה. החלטות וועד הישוב יחייבו את כל תושביו.

6. טיפול בבעיית הפוליגמיה ועידוד תכנון המשפחה

רקע

האוכלוסייה הבדואית בנגב היא בעלת הריבוי הטבעי הגבוה בעולם, והגבוה מכל הידוע בהיסטוריה האנושית. הוא כפול מזה של המוסלמים בישראל ובירדן, פי שלושה מזה של מצריים ותורכיה ופי חמישה מזה שבאיראן. הריבוי הטבעי הגבוה מהווה גורם מכריע בנחשלותה הכלכלית של האוכלוסייה הבדואית ובאי יכולתה להתאים עצמה למשק המודרני. הריבוי הטבעי הגבוה מוכר כבעייתו המרכזית של המזרח התיכון, ומרבית מדינות המזרח התיכון, לרבות אלה שבהן שיעור הריבוי נמוך פי שלושה מזה של האוכלוסייה הבדואית בנגב, מנהלות מדיניות נמרצת של "תכנון המשפחה" שנועדה להאט את קצב הריבוי. הריבוי הטבעי הקיים כיום מונע כל יכולת לתכנון בר קיימא לישובי הבדואים. עוד לפני שמסתיימים הליכי התכנון, הופכת התכנית ללא אקטואלית וללא רלוונטית.

הריבוי הטבעי הגבוה במיוחד של האוכלוסייה הבדואית בנגב מתאפשר, בין השאר, בשל תמיכה כלכלית מבחוץ (ביטוח לאומי וכדו'). כמחצית מההכנסה הריאלית של האוכלוסייה הבדואית בנגב (בכסף ובשירותים) אינה נובעת

ממקורות עבודה והון של האוכלוסייה, אלא ניתנת מבחוץ ביחס ישיר לגודל האוכלוסייה. האוכלוסייה הבדואית ברובה אינה מתפרנסת מחקלאות. ההכנסה מעדרים ומגידולי שדה מהווה רק עשירית מההכנסה מקצבת הילדים. עיקר ההכנסה מחקלאות היא של בעלי נכסים שעיקר פרנסתם אחרת – קבלנים, אנשי עסקים וכדו'.

במצב הנוכחי, תכפיל האוכלוסייה הבדואית בנגב את עצמה תוך 13-15 שנים. בעוד מצבה הכלכלי, רמת ההישגים החינוכיים, רמת שביעות הרצון, שיעור המובטלים והתמריץ לבנייה נוספת לא ישתנו לטובה. הריבוי הטבעי של האוכלוסייה והבנייה הבלתי חוקית קשורים בקשר הדוק, שכן הריבוי ממריץ את הבנייה, והבנייה מקילה על גידול המשפחות. אשר על כן על תכנית המתיימרת להיות כוללת וישימה לכלול טיפול גם בסוגיה זו, במגמה לצמצם את שיעורי הילודה ולהעמידם בסופו של יום על השיעורים המקובלים במדינות המערב.

עקרונות למדיניות תכנון המשפחה

- א. תיקון לחוק הביטוח הלאומי אשר יתנה מתן קצבאות ילדים ברישום הילדים למערכת החינוך ע"פ ההגדרות שיקבעו בחוק.
- ב. קיצוץ בקצבאות הילדים האמור, יעשה בגין ילדים שנולדו עשרה חודשים מיום החלטת הממשלה, בדרך זו יוסר התמריץ להגדלת המשפחה, אך זאת מבלי לפגוע במשפחות מרובות ילדים (שכן הקיצוץ יחול רק על ילדים שטרם נולדו).
- ג. יקבע בחוק כי רשויות המדינה יהיו מנועות מלסבסד הסעות תלמידים לבתי הספר בישובים לא חוקיים.
- ד. ידועה בציבור לא תוכר כמתגוררת עם גבר נשוי.
- ה. ילדים הרשומים אצל אם חד הורית לא ירשמו אצל אביהם.
- ו. מתן תמריצים כלכליים לנשים הבדואיות לצאת לעבודה.
- ז. חקיקה ואכיפה יעילים למיגור הגירת נשים לא ישראליות משטחי יו"ש לתחומי הקו הירוק.

- ח. ייאסר על הקאדי בבאר שבע לאשר נישואי ביגמיה גם אם נערכו תחילה מעבר לקו הירוק או במקום אחר.
- ט. לא יגויסו לצה"ל אנשים הנשואים ליותר מאישה אחת.

7. פיתוח מערכות החינוך

- א. בישובים העירוניים ובמרכז המועצה האזורית יוקמו מוסדות חינוך מהגיל הרך ועד סוף תיכון.
- ב. במסגרת העדפה מתקנת תינתן מלגת לימודים בגובה שכ"ל אקדמי מלא לתואר ראשון, לאלו מן האוכלוסייה הבדואית ששרתו שרות צבאי לפי חוק שירות חובה.
- ג. לא תינתן העדפה מתקנת למי שלא שירת במסגרת שרות צבאי או שרות לאומי.
- ד. יוקמו מספר בתי ספר נפרדים לבנים ולבנות, בכדי לעודד את בנות העדה ללמוד.
- ה. תפותח מערכת החינוך הלא-פורמאלית בישובים (תנועות נוער, מתנ"סים, חוגים וכדו').
- ו. לא יוקמו מוסדות חינוך בכפר לא חוקי.

8. פיתוח התעשייה והמסחר

- א. בסמוך למרכז המועצה האזורית ובערים יוקמו אזורי תעשייה ומרכזי קניות.
- ב. יוענקו תמריצים לבתי עסק שיעסיקו נשים ובוגרי צבא.
- ג. משרד התעשייה והמסחר יעודד הקמת מפעלים בהם יועסקו רק נשים בכדי לעודד את הנשים הבדואיות לצאת לעבודה.
- ד. משרד התעשייה והמסחר יגביר את האכיפה על מקומות מסחר לא חוקיים, ובכלל זה תחנות דלק, חנויות, מוסכים וכדו'.

9. שיקום הישובים הוותיקים

- א. הצעת הסדרים מיוחדים לתובעי בעלות על קרקעות הנמצאות בתוך קו כחול של ישובים קיימים (כאמור לעיל).
- ב. ביצוע תוכניות 'פינוי בינוי' בתל שבע, חורה, ערוער וכסייפה.
- ג. פריסת חובות עבר של הרשויות המקומיות ו/או מחיקתם, זאת בכפוף לעמידה ביעדי תוכניות הבראה, ובכלל זה הצגת אחוזים גבוהים בגביית מיסים ואגרות.
- ד. משרד הפנים יהדק את הפיקוח על ניהול ישובים אלה ובמקרה הצורך יפזר את המועצה וימנה ועדה קרואה.
- ה. הקמת אזורי מסחר בכל הישובים הוותיקים.

10. שיקום היחסים בין הבדואים והמדינה

- א. הגברת המודעות ע"י פעילות של משרד החינוך במוסדות החינוך.
- ב. מדינת ישראל חייבת לעמוד בהסכמים קודמים עם הבדואים. במיוחד אמורים הדברים כלפי הסכמים שנחתמו עם מפוני תל-מלחתא במסגרת הסכמי השלום עם מצרים.
- ג. הענקת מלגת לימודים מלאה לתואר ראשון לבוגרי שרות צבאי או שרות לאומי (כאמור לעיל).
- ד. הקמת ישוב מיוחד לבוגרי שרות צבאי או לאומי (כאמור לעיל).
- ה. העדפה מתקנת לבוגרי שרות צבאי/לאומי מקרב הבדואים בהעסקה במגזר הציבורי ובמשרדי ממשלה.

שלב ג' - פינוי

מתוך הבנה כי לא ניתן יהיה לרצות כל אחד ואחד מתושבי הפזורה, וכי לא כולם יגיעו להסדר קרקעי עם המדינה וכן מתוך כוונה לשקם את ריבונותה של מדינת ישראל באזור הנגב, לא יהיה מנוס מנקיטת פעולה נחרצת ונמרצת אל מול מפרי החוק שיסרבו לשתף פעולה עם התכנית, כל זאת במטרה לאפשר את ביצוע התכנית ולשקם את תושבי הפזורה בישובים החוקיים. מדינת ישראל אינה יכולה לאפשר מצב בו ישנם אזרחים שאינם סרים למרותה, לחוקיה ולמוסדותיה. **אי ביצוע שלב פינוי המבנים הלא חוקיים יגרום לכך שתכנית זו תגרום ליותר נזק מתועלת.** עיקרו של שלב זה בפינוי כלל הריכוזים הלא חוקיים ובמעבר של תושביהם לישובים החוקיים (הוותיקים והחדשים).

שלבים לביצוע שלב הפינוי:

1. קביעת מועד לפינוי.
2. מתן תמריצים, פיצויים ושלילתם.
3. פינוי שיטתי ומדורג לפי אזורים גיאוגרפיים.

סעיפי ביצוע שלב הפינוי:

1. קביעת מועד הפינוי

- א. יקבע תאריך יעד סופי לפינוי התושבים הלא חוקיים מנקודות הישוב הלא חוקיות (להלן: "תאריך היעד").
- ב. תאריך היעד יקבע בהתאם למועד סיום הקמת הישובים הזמניים, הקמת הישובים החדשים והקמת השכונות החדשות בישובים הוותיקים.
- ג. עד לתאריך היעד ייעשו כל המאמצים להעביר את תושבי הפזורה לישובים מוסדרים מרצון, בהסכמה ובהדברות. מתאריך היעד והלאה המדינה תפעיל את כל האמצעים בכדי להעביר את תושבי הפזורה, אשר סרבו לשתף פעולה עם התכנית, לישובי קבע ו/או לישובים זמניים.

2. עקרונות למתן תמריצים, פיצויים ושילתם

- א. על מנת להקטין למינימום את החיכוך בין המדינה לתושבי הפזורה סביב ביצוע התכנית, תציע המדינה שורה של פיצויים ותמריצים נדיבים לאלו מבין תושבי הפזורה שיסדירו את מגוריהם בהסכמה עם המדינה. לא כן הדבר כלפי אלו שיסרבו להתפנות לאחר תאריך היעד.
- ב. כפי שפורט בפרק ההיערכות, תיקבע טבלת זכאות ולפיה יינתנו פיצויי מעבר ותמריצים לפי קריטריונים שונים, ובהם: מספר נפשות במשפחה, שירות צבאי או לאומי, גיל, מספר שנים שבהן המשפחה התגוררה במקום, שטח שעליו יש תביעת בעלות וכדו'.
- ג. יינתנו פיצויים למחוברים לא חוקיים שניבנו לפני ינואר 2003, לפי טבלת הפיצויים של ממ"י מאותו תאריך.
- ד. מחוברים לא חוקיים שניבנו לאחר ינואר 2003 ייחשבו כצריפים לעניין מתן פיצויים למחוברים.
- ה. לא יינתנו פיצויים על מחוברים שבעליהם לא התפנו מהם עד לתאריך היעד.
- ו. עד חצי שנה לפני תאריך היעד, תבצע ממ"י, בסיוע משרד הפנים, הסיירת הירוקה, משרד הביטחון והמשרד לביטחון פנים, מיפוי מדויק של כל המבנים הלא חוקיים שמחוץ לקווים כחולים.
- ז. מיפוי המבנים יעשה ע"ג תצ"א ויכלול את פרטי הזיהוי של בעל המבנה ורישום של כל הנפשות המתגוררות בו. הליך זה נועד לאפשר בקרה במתן הפיצויים, לצורך רישום מסודר של האוכלוסייה במרשם האוכלוסין במשרד הפנים, וכן לצורך תכנון פעולות הפינוי.
- ח. יינתנו הנחות משמעותיות בחכירת נחלה חקלאית, לחקלאים אשר הוכיחו כי עיקר עיסוקם הוא בחקלאות ואשר להם יכולת כלכלית מוכחת. תנאי נוסף לקבלת הנחה יהיה ניהול ספרים מסודר ברשויות המס, במשרד החקלאות ובמשרד הבריאות.
- ט. לא תינתן הנחה בחכירת נחלה חקלאית לחקלאי אשר לא התפנה מרצון עד לתאריך היעד.

- י. פיצויים למחוברים שייעודם חקלאי, יינתנו רק למי שיציג אישור ניהול פנקסים שיהיה בו בכדי להוכיח את השימוש שנעשה במבנה עד לתאריך היעד (לדוגמא: בכדי לקבל פיצוי על פינוי מבנה ששימש כדיר כבשים, יהיה על בעל המבנה להציג אישור על ניהול פנקסים לעדר כנדרש בחוק).
- יא. פיצויים על מחוברים יינתנו גם למבנים שנמצאים בתוך קו כחול ואשר צריכים להיהרס עקב אילוצי תכנון ו/או בטיחות.
- יב. פיצויים על מחוברים יינתנו גם לתובעי בעלות אשר בחרו בהליך משפטי במקום בהליך ההסדר.
- יג. כלל הפיצויים על מחוברים יינתנו רק לאחר סילוק המחוברים.

3. פינוי לפי אזורים גיאוגרפיים ולפי צרכי פיתוח תשתיות לאומיות

- א. בסמוך לאחר תאריך היעד הסופי, יחל שלב הפינוי הכפוי.
- ב. שלב הפינוי יהיה באחריות כוללת של משטרת ישראל.
- ג. צה"ל יתגבר את המשטרה בכוח אדם ובאמצעים על מנת לאפשר למשטרה לעמוד במשימות השונות.
- ד. המשטרה תהיה אחראית על המעגל הראשון והשני (הוצאת האנשים מהבתים וחציצה בין הבתים). הצבא יהיה אחראי על מעגלים שלישי ורביעי (בידוד הריכוז מריכוזים שכנים ומניעת הגעת אנשים נוספים לאזור).
- ה. על המשטרה להיות ערוכה להתלקחות הרחוב הבדואי בדרום בדגש על צירים מרכזיים (אפשרות צפויה), וכן להתלקחות הרחוב הערבי בישראל (אפשרות סבירה).
- ו. יש להיות ערוכים לאפשרות שארגוני טרור ינסו לנצל את ההזדמנות לפתיחת מערכה בחזיתות שונות.
- ז. התושבים שיפוננו במסגרת הפינוי הכפוי יועברו לנקודות הקליטה הזמניות.
- ח. שירותי הרווחה ייערכו מבעוד מועד לטיפול נפשי בילדים ובנוער שיהיו חלק מהפינוי הכפוי.

- ט. יש לוודא ישום מלא של לקחי תכנית ההתנתקות בהקשר של הטיפול במפונים ושיקומם.
- י. שאריות המחוברים יפוננו מהמקום תוך 48 שעות ממועד ההריסה, זאת בכדי למנוע הקמה מחדש של המבנים שייהרסו.
- יא. השטח המפונה יוכרז כשטח צבאי סגור האסור לכניסת אזרחים עד שבוע מהפינוי.

שלב ד' - דף חדש

במקביל לביצוע שלבי ההיערכות והפינוי של ישובי הפזורה חייבת מדינת ישראל להיערך ליום שאחרי, ולמנוע מצב בו המציאות חוזרת לקדמותה. שלב זה אינו מכוון רק לאפיק שמירת קרקע ומניעת בנייה בלתי חוקית אלא גם, ובעיקר, לשיקום המצב החברתי והתעסוקתי, בכדי למנוע מצב בו הבדואים מרוכזים במספר ישובים אך אלו ישובים נחשלים שתושביהם מתוסכלים וממורמרים. מה שטוב לאזרח, טוב למדינת ישראל!

עקרונות לביצוע "דף חדש"

1. אצבע על הדופק.
2. פעילות מנע.
3. מהירות ויעילות פעילות גורמי האכיפה.
4. הרתעה.
5. השקעה בעתיד.

סעיפי ביצוע שלב דף חדש:

1. אצבע על הדופק

- א. תנאי חשוב למניעת חזרת המצב לקדמותו הוא מהירות התגובה והערנות של הגורמים השונים.
- ב. משרד הפנים יבצע צילום ומיפוי אווירי של המרחב אחת לשבועיים.
- ג. שר הפנים והשר הממונה על ממ"י יקבלו דיווח דו-שבועי על מבנים חדשים שהוקמו ללא היתר ועל השתלטות בלתי חוקית על אדמות.

2. פעילות מנע

- א. איסור ירידה ועליה מציר תחבורה שלא במקום המיועד לכך.
- ב. גידור הצירים המרכזיים (בי"ש-ערד, בי"ש-דימונה, בי"ש- צומת הנגב, בי"ש- צומת קמה).
- ג. הגדרת אזור הנגב הצפוני כשמורת טבע בשיקום.
- ד. איסור על כניסת רכבים לאזור זה שלא על שבילים מסומנים.
- ה. איסור רעיית צאן ובקר בשמורת הטבע בשיקום.

3. מהירות ויעילות פעילות גורמי האכיפה (בדומה לפעילותן בשלב הבלימה)

- א. הקמת כוח אכיפה מידי לביצוע פינויים.
- ב. הקמת כוח אבטחה יעודי וזמין אשר כל ייעודו יהיה אבטחת תהליכי אכיפת החוק כנגד בנייה בלתי חוקית ואבטחת ביצוע הריסות.
 - 1) במידה וכוח זה יהיה כוח משטרתי, לא תינתן אפשרות להשתמש בו לייעוד אחר אלא באישור השר לביטחון פנים.
 - 2) מפקד מחוז דרום של המשטרה, והוא בלבד, יהיה רשאי להורות על אי-הריסת מבנה בלתי חוקי באופן זמני מטעמי בטחון פנים.
- ג. הקמת צוות הנדסי שלו היכולת לביצוע הריסת מבנים.
 - 1) בראש הצוות ההנדסי יעמוד מהנדס הרשות המקומית/אזורית/מחוזית (לפי הסמכות באזור).
 - 2) הצוות ההנדסי יהיה כפוף לצוות האכיפה המידי.
- ד. ביצוע שינויים בחוק התכנון והבניה שיאפשרו הליך מהיר להריסת מבנים לא חוקיים שנבנו לאחר המועד שיקבע בחוק.
 - 1) קביעת הסמכות העליונה לערעור על צו הריסה.
 - 2) קביעת סדרי דין ולוחות זמנים מחייבים לדיון ולמתן החלטה בערעור על הריסה.
 - 3) קביעת הסדר שיאפשר ביצוע הריסה תוך 24 שעות מקבלת צו הריסה למבנה שנבנה בשטח גלילי.

4. הרתעה

- א. פתיחת תיק פלילי כנגד מי שיבנה/ינהל/יזמין בנייה/יתגורר במבנה שהוקם בניגוד לחוק לאחר תאריך היעד.
- ב. חיוב בתשלום הוצאות המדינה בגין הריסת המבנה, פינוי הפסולת, אבטחה, והוצאות המשפט כלפי מי שבנה מבנה לא חוקי לאחר המועד שיקבע בחוק.
- ג. החרמה וחילוט של כלים וציוד הנדסי שימשו לבניה בלתי חוקית.

5. השקעה בעתיד

- א. לאחר שיקום הפזורה בישובים מוסדרים, תמשיך המנהלת את פעולתה בתחומי הפיתוח, החינוך, התרבות, הרווחה והחברה.
 1. פיתוח –

המנהלת תפעל יחד עם ראשי הרשויות הבדואיות במטרה להמשיך ולקדם תכנון עתידי ובר קיימא לישובים הבדואים, אכיפת חוקי התכנון והבניה וקידום יוזמות לפיתוח כלכלי.
 2. חינוך-

המנהלת תפעל ליישום חוק חינוך חובה בישובי הבדואים בשילוב עם אגף הרווחה (כולל הקמת גני ילדים, בתי ספר, תיכונים, מועדוניות, ביקור סדיר וכדו'). המנהלת תפעל להקים מערך של חינוך בלתי פורמאלי הכולל מתנ"סים ותנועות נוער, כמו"כ תפעיל המנהלת תכנית מיוחדת להכנה לבחינה הפסיכומטרית בישובי הבדואים.
 3. רווחה וחברה –

המנהלת תפעל לקידום חיי תרבות וחברה המתאימים לתרבות הבדואית, המנהלת תפעל לקידום מעמד האישה ע"י פיתוח תעסוקה לנשים וקידום יוזמות לקורסים להכשרה מקצועית לנשים בדואיות.
- ב. המנהלת תפעל לפי תכנית עבודה ל-15 שנה במטרה להביא את ישובי הבדואים המוסדרים ל"יישור קו" עם הישובים האחרים במדינת ישראל.

סיכום

תכנית 'יש פתרון' הינה תכנית בסדר גודל לאומי, אשר כמוהו לא ידעה מדינת ישראל מעולם, והיא נדרשת לה לנוכח משקלה של מצוקת הבדואים ולנוכח עוצמתו של האתגר הציוני הניצב בפנינו בדאגה לעתיד הנגב.

המסמך שקראתם מהווה את תמציתה של תכנית אשר אנו מאמינים כי יש בה משום קריאת כיוון, ואף הרבה יותר מכך, באשר לאופן שעל ממשלת ישראל ליישם את מסקנות וועדת גולדברג, ובאשר לדרך בה עליה לילך בכדי להביא את הנגב ואת תושביו לחוף מבטחים.

מכאן, נדרשת מלאכת מחשבת של עיבוד וליטוש עד להבאתה של התכנית לידי תכנית ממשלתית, מעשית ומוכנה לביצוע.

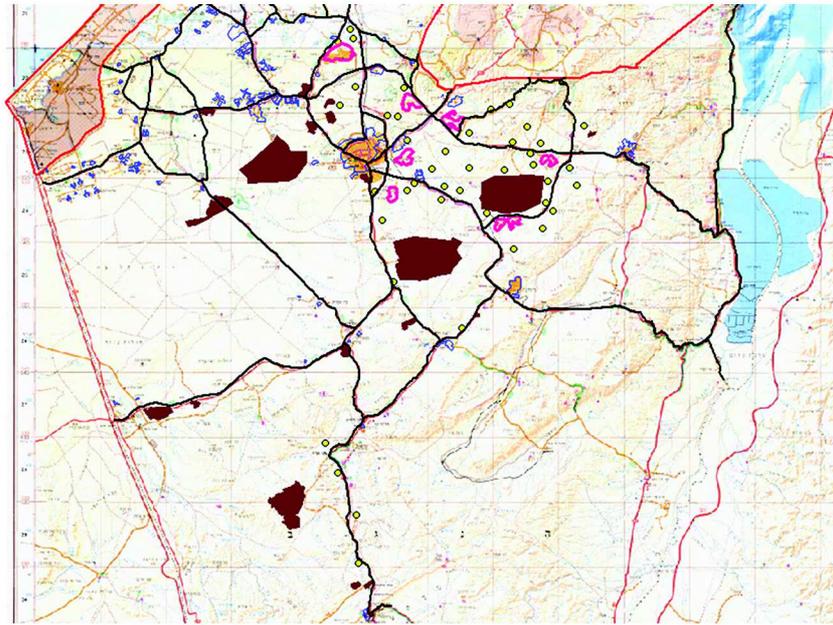
על ממשלת ישראל לפעול בנחרצות לגיבוש תכנית ממשלתית על בסיס קווי היסוד שהונחו במסמך זה, ומיד עם קבלת ההחלטה בעניין להתחיל ביישומה. בהקשר זה, הזמן פועל לרעתה של המדינה ולרעת תושביה הבדואים.

כפי שניתן לראות מן התכנית הרי שאחד מן התנאים הבסיסיים להצלחתה, אשר בלתו אין, הוא כי על השלבים והמרכיבים השונים בה להיות שלובים ומותנים זה בזה. יש לראות בתכנית מקשה אחת, שכן אימוץ 'הגזרים' המוצעים בה לאוכלוסייה הבדואית תוך התעלמות מ'המקלות' המונפים בצידם, או להיפך, יסבו נזק הרבה יותר משיצמיחו תועלת.

פיתוחו וקידומו של הנגב תוך חיזוק אופיו ועתידו היהודי הינם ללא ספק משימה לאומית ציונית ראשונה במעלה!

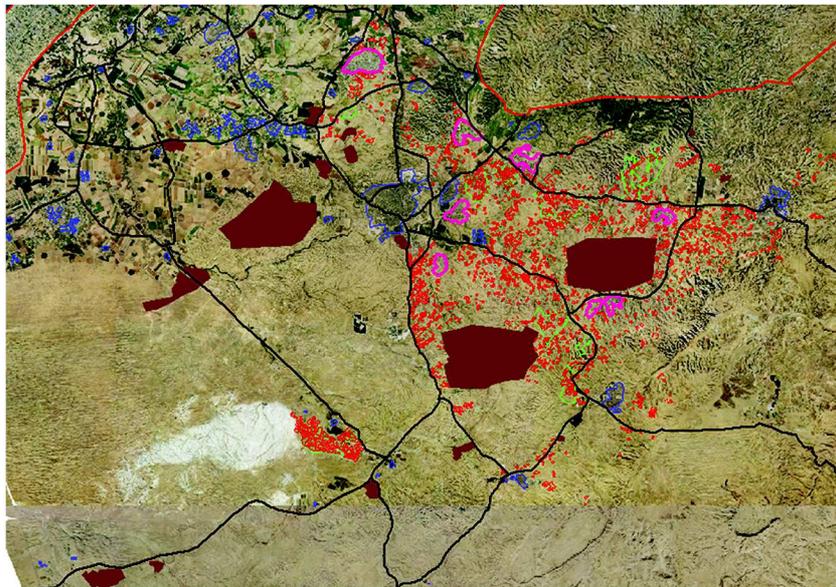
אין ספק כי לביצוע תכנית מעין זו דרושה מנהיגות אמיצה בעלת שאר רוח וראייה היסטורית ואסטרטגית, אשר תוכל להבין את גודל השעה לעם היושב בציון. מנהיגות כזו, תרשם בתולדות ימי העם הזה כמי שתרמה תרומה של ממש להתממשותו של החזון הציוני.

"בנגב יבחן העם בישראל" (דוד בן גוריון)

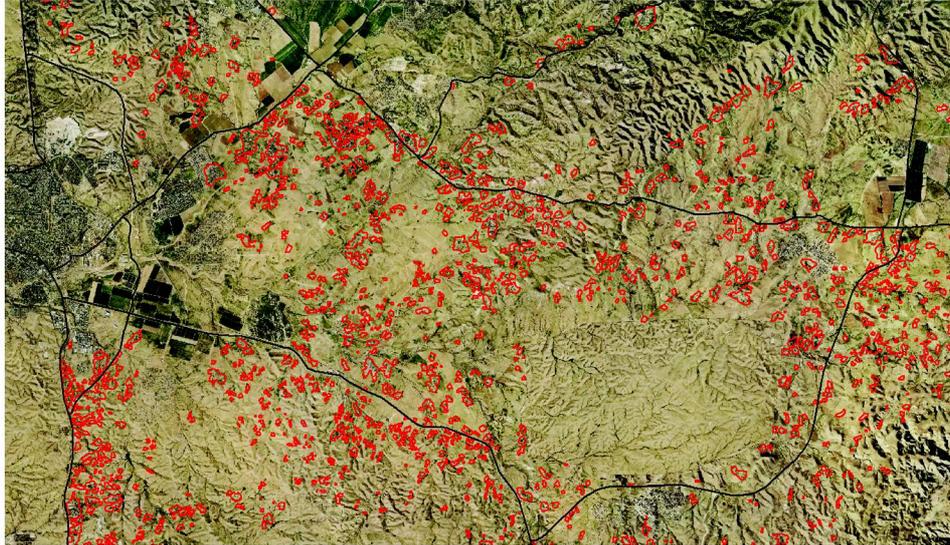

מפת 45 הכפרים הלא חוקיים לפי "המועצה לכפרים לא חוקיים" – גוף וולונטרי, המייצג חלק מהבדואים היושבים בכפרים לא חוקיים (הכפרים מסומנים בצהוב).

Map of the 45 illegal villages according to the "Council for Illegal Villages", a voluntary body that represents a portion of the Bedouins living in illegal villages (Villages marked in yellow).

תצלום אוויר של 2200 הכפרים הלא חוקיים בנגב (הכפרים מסומנים באדום).
Aerial photo of the 2200 illegal villages (Villages marked in red).

הגדלה של תצלום אוויר של אזור נבטים. אזור "הסייג הגדול".
Enlargement of aerial photo of Nabatim. "Great Fence" area.

הגדלה של אזור אל סייד ואום בתין, שבתוך אזור הסייג.
Enlargement of El Sayed and Um Batin area, within the fence area.

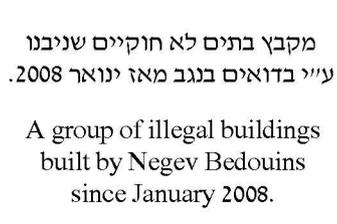

פוטנציאל האיכלוס בישובים הוותיקים עומד כיום על כ-30% מיכולת האיכלוס של הישובים.
 הסיבה העיקרית לכך- תיכנון הישובים על קרקעות הנמצאות בתביעת בעלות.
 בתמונה- אחת משכונות הרפאים בישוב חורה.

The population potential of the veteran settlements stands today at 30%. The main reason for this is because neighborhoods were planned on property under claim of ownership.
 In the picture – ghost neighborhoods in Hura.

תצלום של כפר לא חוקי. (שבט אבואלקיען היושב בדרום יער יתיר).
 Photo of an illegal village. (Abu-alki'an tribe living in southern Yatir Forest.)

מקבץ בתים לא חוקיים שניבנו
ע"י בדואים בנגב מאז ינואר 2008.

A group of illegal buildings
built by Negev Bedouins
since January 2008.

There is a Solution

Organizing the Bedouin Settlements of the Negev

Proposed by
Regavim Movement

